

Igitabo cya Daniyeli – Cya Magana Rimwe na Mirongo Irindwi na Bibiri

Igicucu cya Fatima: Guhishura Ingaruka za Satani Ziri Inyuma y'Iyerekwa ry'Ubuhanzu rya Kiliziya Gatolika

Jeff Pippenger
2024-04-02

Ubuhanzu bwa Fatima bwari umurimo wa Satani wo gutegura, mu gutegurira Itorero Gatolika kuramira umuteguro waryo kuri we igihe azigira Kristo, kuko ari “igihangano ndakuka cy'imbaraga za Satani—urwibutso rw'imihati ye yo kwicaza ku ntebe y'ubwami kugira ngo ategereke isi akurikije ubushake bwe.” Abatazungukirwa n'ubuhanzu bw'ubuhanzu bugaragaza uruhare rwa Fatima mu kuyobora Gatolika, bitewe no kudashaka kwemera ubushobozi bwa Satani bwo gukora ibitangaza, barimo kwishyira ahazabatuma bashukwa. Ubuhanzu bwa Fatima bwavugaga ku rugamba rw'imbere muri Gatolika, no ku ntambara Gatolika irwana n'ubutemera ko Imana iriho.

Intambara Gatolika yarwanye n'ubuhakanyi ni yo ngingo y'umurongo wa mirongo ine wa Daniyeli cumi n'umwe. Ishusho y'urwo rugamba yatangiye mu 1798, mu murongo wa mirongo ine. Yatangiranye n'intambara Napoleon, umwami w'ikusi, yafatiyemo papa mpiri mu 1798, kandi ubuhanzu buri muri uwo murongo bukarangirana no kubona umwami w'ikusi ahanagurwa n'umwami w'amajyaruguru mu 1989. Muri ayo mateka (1798 kugeza 1989), abo bahanganye bombi, mu 1917 no mu 1918, buri wese arangwa n'ikimenyetso cy'ubuhanzu, gihuza ubuhanzu bwabo bwombi, mu gihe icyerekezo rusange cy'umurongo gikomeza kugumaho. Ubuhanzu bwa Fatima nta gushidikanya ko ari ubuhanzu bwa satani, ariko ni ingingo y'Ijambo ry'ubuhanzu ry'Imana, bityo rero ni amateka akwiriye gusobanukirwa neza.

“Umutekano wonyine w'ubugingo muri iki gihe ni ukubaza kuri buri ntambwe hati, Ni iki Uwiteka abwira umugaragu we? Ijambo ry'Uwiteka rihoraho iteka ryose. Bibiliya ni yo igomba kutubera igitabo kituyobora, kandi aho kugira ngo twifashishe ubwenge bw'abantu, no kwemera amagambo y'abapfa nk'ukuri kw'ijuru, dukwiriye gushakashaka ijambo ry'ubuhanzu ridakuka. Imana yaravuze, kandi ijambo ryayo ni iry'ukwizerwa, kandi ukwizera kwacu tugomba kugushinga ku 'Uku ni ko Uwiteka avuga.' Imana ishaka ko twiga ibyabaye n'ibibera ahatuzengurutse, tukabigereranya n'ibyo ijambo ryayo ryahanuye, kugira ngo dusobanukirwe yuko turi kubaho mu minsi y'imperuka. Dushaka za Bibiliya zacu, kandi dushaka kumenya ibyanditswe muri zo. Umwigishwa w'ubuhanzu ukorana umwete azagororerwa guhishurirwa ukuri gusobanutse, kuko Yesu yavuze ati, 'Ijambo ryawe ni ukuri.'” Signs of the Times, 1 Ukwakira 1894.

Mu ntambara ya gatatu y'intumwa, nk'uko igereranywa mu mirongo ya cumi na gatatu kugeza kuri cumi n'itanu ya Daniyeli cumi n'umwe, hagaragarizwa ububasha bwishyira hejuru kugira ngo bushyigikire iyerekwa. Uwo murongo wasohoye mu mwaka wa 200 M.K., igihe “Abaroma bitambikaga mu rwego rwo gutabara umwami ukiri muto wa Egiputa,” kandi “bagafata icyemezo

ko akwiriye kurindwa kurimbuka kwari kwateguwe na Antiochus na Filipo.” Uwo murongo hamwe n’amateka yo mu mwaka wa 200 M.K., bigaragaza ko mbere gato y’itegeko ryo ku Cyumweru, hashingiwe ku ngingo yo kurengera uwasimbuye Putin wamaze gucika intege, mu gihe Leta Zunze Ubumwe za Amerika n’Umuryango w’Abibumbye (Seleukusi na Filipo w’i Masedoniya), bafashe icyemezo cyo kwigarurira intara z’u Burusiya no kuzigabana ku bw’inyungu zabo bahuriyeho, Roma ya gipapa (maraya w’i Tiro) izatangira gucuranga umuziki wayo, ubwo izaba itangiye gusohoka kujya gusambana n’abami bo mu isi.

Umwaka wa 533, kandi itegeko rya Justinien rizongera gusubirwamo nk’uko ryagereranyijwe mu buryo bw’ubuhanuzi mu Ibyahishuwe igice cya cumi na gatatu, umurongo wa kabiri, hagaragaza ko ikiyoka (Roma ya gipagani) cyari guha ubupapa ibintu bitatu.

Kandi ya nyamaswa nabonye yasaga n’ingwe, ibirenge byayo byari nk’iby’idubu, kandi akanwa kayo kari nk’akanwa k’intare; maze cya kiyoka kiyiha imbaraga zacyo, n’intebe yacyo y’ubwami, n’ubutware bukomeye. Ibyahishuwe 13:2.

Ikiyoka cyo mu Roma ya gipagani cyahaye ubupapa “intebe” yabwo (umuji wa Roma) mu mwaka wa 330, igihe Konsitantini yimuriraga umurwa mukuru we i Konsitantinopole. Klowisi yahaye ubupapa “imbaraga” ze za gisirikare guhera mu wa 496, maze mu wa 533 Yusitiniyani aha ubupapa “ubutware” bwa gisivili. Hashize imyaka itanu, Roma ya gipagani yashyize ubupapa ku ngoma, nk’uko bigaragazwa mu mirongo ya cumi na gatandatu, mirongo itatu n’umwe, na mirongo ine n’umwe yo muri Daniyeli cumi n’umwe. Igihe Leta Zunze Ubumwe z’Amerika zizatsinda intambara ya gatatu y’intumwa, ubupapa buzaba bwaranesheje ububasha bwa Kiyikomunisiti bw’Uburusiya ari bwo buvugwa mu buhanuzi bwa Fatima. Intambara z’intumwa zitwaje ikimenyetso cy’ukuri, kuko izo ntambara uko ari eshatu zikorwa n’ingabo z’intumwa z’ubupapa.

Ingabo za mbere kandi za nyuma z’intumwa za papa ni Leta Zunze Ubumwe za Amerika (Uburorotesitanti bwahakanye ukwizera). Ingabo z’intumwa ziri hagati ni Abanazi bo muri Ukraine, kandi ni bo nanone bari ingabo z’intumwa za Gatolika zirwanya Uburusiya bw’Abakomunisiti mu ntambara ya kabiri y’isi yose. Hariho intambara eshatu z’isi yose, kandi hariho intambara eshatu z’intumwa. Intambara ya kabiri muri zombi, intambara z’isi yose n’intambara z’intumwa, yari Ubanazi. Intambara iriho ubu muri Ukraine ni intambara y’umupaka yabanje gusohozwa umurongo wa cumi n’umwe n’uwa cumi n’ibiri ku rugamba rwa Raphia. Intambara yo muri Ukraine ubu irimo gusohozwa mu gihe cy’igitero cya kabiri muri bitatu by’Idini ya Islamu yo mu kaga ka gatatu, nubwo Islamu itabigizemo uruhare muri iyo ntambara by’umwihariko.

Igitero cya mbere cyari ku gihugu cy’ubwiza cy’umwuka ku wa 11 Nzeri 2001, kandi icya nyuma muri ibyo bitere bitatu kibera ku itegeko ryo ku Cyumweru, kandi na cyo kikaba cyibasira nanone igihugu cy’ubwiza cy’umwuka. Igitero cya kabiri muri ibyo bitere bitatu by’Islamu by’akaga ka gatatu cyari ku gihugu cy’ubwiza cya kera nyakuri ku wa 7 Ukwakira 2023. Iyo ntambara irimo kubera muri ako karere nyene Ptolomeyo yatsinzemo mu ntambara ya Rafia. Yesu yavuze ko mu minsi y’imperuka hazabaho intambara n’ibihaha by’intambara.

Intambara Yesu yavuzeho zibaho mu mateka igihe ingaruka ya buri yerekwa isohora, kandi ni Ezekiyeli wanditse icyo kintu. Muri ayo mateka hagaragaramo ukuza kw'ishyano rya gatatu rya Isilamu, intambara ya kabiri n'iya gatatu z'intambara z'intumwa, isubirwamo ry'Intambara y'Abanyamerika y'Abenegihugu, n'isubirwamo ry'Intambara y'Impinduramatwara y'Abanyamerika. Izo ntambara zikorwa mu gihe cy'amateka yo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bane, kandi ku mategeko yo ku Cyumweru ari hafi kuza Uwitwaga azahagurutse ingabo Ze nk'ibendera, ubwo intambara ya nyuma, iya gatatu y'isi yose itangiye, kandi ubwo Isilamu y'ishyano rya gatatu irushaho kurakaza amahanga.

Kandi muzumva intambara n'amakuru y'intambara; mwirinde guhagarika imitima, kuko ibyo byose bigomba kubaho, nyamara iherezo ntiriragera. Kuko ishyanga rizatera irindi shyamba, n'ubwami bugatera ubundi bwami; kandi hazabaho inzara, n'ibyorezo, n'imitingito, ahantu hatandukanye. Ibyo byose ni intangiriro y'imibabaro. Matayo 24:6-8.

Mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine, ibyiciro bibiri by'ubwoko bw'Imana bitandukanishwa n'ubushobozi bwabyo bwo kubona no kumva.

Ni cyo gituma mbabwira mu migani; kuko bareba ariko ntibabone, kandi bumva ariko ntibumve, kandi ntibasobanukirwe. Kandi muri bo hasohorera ubuhanuzi bwa Yesaya, buvuga buti: Nimwumva muzumva, ariko ntimuzasobanukirwa; kandi nimureba muzareba, ariko ntimuzabona: kuko umutima w'ubu bwoko wabaye ikinure, kandi amatwi yabo ntiyumva neza, kandi amaso yabo bayahumye; kugira ngo batazabona n'amaso yabo, kandi batazumva n'amatwi yabo, kandi batazasobanukirwa n'umutima wabo, ngo bahinduke, nanjye mbakize. Ariko hahirwa amaso yanyu, kuko abona; n'amatwi yanyu, kuko yumva. Matayo 13:13-16.

Muri icyo gihe cyatangiye ku wa 11 Nzeri 2001, Yesu yaravuze ati: “muzumva intambara n'amakuru y'intambara.” Mu gitabo cy'Ibyahishuwe, Yohana ashushanya abumva ijwi rya Kristo.

Ku munsu w'Umwami, nari ndi mu Mwuka, numva inyuma yanjye ijwi rikomeye nk'iry'impanda. Ibyahishuwe 1:10.

“Ijwi” yumvise ryari “nk'impanda,” kandi impanda ni ikimenyetso cy'intambara, kandi yumvise iryo jwi rimuturutse inyuma. Hanyuma arahindukira kugira ngo arebe iryo jwi.

Nuko ndahindukira kugira ngo ndebe ijwi ryavuganaga nanjye. Maze ndahindukira, mbona ibitereko by'amatabaza birindwi by'izahabu; kandi hagati y'ibyo bitereko by'amatabaza birindwi mbona usa n'Umwana w'umuntu, yambaye umwambaro umanuka ukagera ku birenge, kandi akenyeye umukandara w'izahabu mu gituzi. Umutwe we n'imisatsi ye byari byera nk'ubwoya bw'intama, byera nk'urubura; kandi amaso ye yari ameze nk'igishashi cy'umuriro; n'ibirenge bye bisa n'umuringa usennye neza, nk'uwaka mu itanura; kandi ijwi rye risa n'urusaku rw'amazi menshi. Kandi yari afite mu kuboko kwe kw'iburyo inyenyeri ndwi; kandi mu kanwa ke havagamo inkota ityaye ifite ubugi bubiri; kandi mu maso he harabagirana nk'izuba rirasira mu mbaraga zaryo. Maze ubwo namubonaga, nikubita hasi ku birenge bye meze nk'upfuye. Arambika ukuboko kwe kw'iburyo, arambwira ati: Ntutinye; ni jye wa Mbere kandi wa Nyuma. Ibyahishuwe 1:12-17.

Iyerekwa rya Kristo Yohana yabonye ubwo yahindukaga ngo arebe iryo jwi, ni ryo yerekwa rya kumwe Daniyeli yabonye mu gice cya cumi, ni ryo yerekwa rya kumwe Yesaya yabonye mu gice cya gatandatu, kandi ni ryo yerekwa rya kumwe Pawulo yabonye igihe yabonaga amateka y'inkuba ndwi.

“Kwicisha bugufi ntigushobora gutandukanywa no kwezwa k'umutima. Uko ubugingo burushaho kwegera Imana, ni ko burushaho gucishwa bugufi no kugandurwa rwose. Igihe Yobu yumvaga ijwi ry'Uwiteka rivugira mu muyaga w'inkubi, yaravuze ati: 'Ndinena, kandi nihanye nicaye mu mukungugu no mu ivu.' Igihe Yesaya yabonaga ubwiza bw'Uwiteka, kandi akumva abakerubi bavuga cyane bati: 'Uwera, uwera, uwera ni Uwiteka Nyiringabo,' ni bwo yatakiye ati: 'Mbega ishyano ryanjye, kuko ndimbutse!' Daniyeli na we, igihe yasurwaga n'intumwa yera, aravugaga ati: 'Ubwiza bwanjye bwahindukiye muri jye kubora.' Pawulo, amaze kuzamurwa akagezwa mu ijuru rya gatatu, kandi yumvise amagambo atari ngombwa ko umuntu ayavugaga, yavuze ibyerekeye ubwe ko ari 'uruta kuba muto muri abera bose.' Yohana wakundwaga, warambikaga ku gituzo cya Yesu kandi akabona ubwiza bwe, ni we waguye imbere y'abamarayika nk'upfuye. Uko turushaho kwitegereza Umukiza wacu bya bugufi kandi ubutitsa, ni ko tuzarushaho kutabona muri twe ikintu twakwemera.” Signs of the Times, 7 Mata 1887.

Igihe Gaburiyeli yasobanuriraga Daniyeli iyerekwa, yashyize ahagaragara ibyabaye by'ubuhanuzi byo mu gice cya cumi na kimwe. Ibyo byabaye ni ibisobanuro by'intambara, kandi mu ishusho y'izo ntambara, iyerekwa ritera impamvu rya “mareh” y'igitsina gore, ryagaragajwe nka “marah,” ryatumye Daniyeli ahindurwa kugira ngo ase n'ishusho ya Kristo. Igihe Kristo avugaga ati muzumva iby'intambara n'ibihuha by'intambara, aba yerekana intambara zashyizwe ahagaragara mu gice cya cumi na kimwe cya Daniyeli. Arongeraga kandi akagaragaza ko kugira ngo ubone iyerekwa rituma urireba ahindurwa ngo ase n'ishusho Ye, ugomba guhindukira, kuko ijwi riri inyuma yawe. Intambara zigereranywa muri Daniyeli 11 ni ibisobanuro by'intambara zabayehe mu mateka yahise. Mu kumva iby'izo ntambara zo mu gihe cyahise, umuntu yigishwa ibyerekeye amateka ari kuba ubu, ariko gusa iyo uwo muntu afite amaso yo kureba n'amatwi yo kumva.

Igihe Ezekiyeli yandikaga ko hari kuzagera igihe iyerekwa ritazongera kurambwa, yabivugaga mu isano n'iyerekwa rya Ezekiyeli ry'ahera ho mu ijuru, aho, mu bindi, Ezekiyeli yabonye “inziga ziri mu zindi nziga,” ibyo Mushiki wa White asobanura ko ari imikoranye igoranye y'ibyabaye mu mibereho y'abantu.

“Ku nkombe z'umugezi wa Kebari, Ezekiyeli yabonye ikivumbikisho cy'umuyaga gisa n'aho gituruka mu majyaruguru, 'igicu kinini, n'umuriro uzingazinga, kandi urumuri rwari rugikikije, no hagati muri cyo hakaba hasa n'ibara rya amberi.' Inziga nyinshi, zicikaguranamo, zagendeshwaga n'ibiremwa bine bizima. Hejuru cyane y'ibi byose 'hari ishusho y'intebe y'ubwami, isa n'iboneka ry'ibuye rya safiro; kandi ku ishusho y'iyi ntebe y'ubwami hari ishusho isa n'iboneka ry'umuntu uyiri hejuru.' 'Kandi muri ba kerubi habonekaga ishusho y'ukuboko k'umuntu muni y'amababa yabo.' Ezekiyeli 1:4, 26; 10:8. Imiterere y'izo nziga yari ikomeye cyane ku buryo, ubirebye ubwa mbere, byagaragaraga nk'aho biri mu rujijo; ariko zagendaga mu bwuzuzanye bwuzuye. Ibiremwa byo mu ijuru, bishyigikiwe kandi biyobowe n'ukuboko kari muni y'amababa ya ba kerubi, ni byo

byasunikaga izo nziga; hejuru yabyo, ku ntebe y'ubwami ya safiro, hariho Uhoraho; kandi iruhande rwose rw'intebe y'ubwami hari umukororombya, ikimenyetso cy'imbabazi z'Imana.”

Nk'uko uruziga rumeze nk'ibintu bikomeye kandi bikomatanyije rwari ruyobowe n'ukuboko kwari muni y'amababa y'abakerubi, ni ko n'imigendekere ikomatanyije y'ibiba mu mibereho y'abantu iri muni y'ubuyobozi bw'Imana. Hagati y'amakimbirane n'imivurungano by'amahanga, Uwo wicaye hejuru y'abakerubi aracyayobora ibibera mu isi.

“Amateka y'amahanga yagiye asimburana, buri rimwe rigafata igihe n'umwanya byagenewe, ari na ko atanga ubuhamya atabizi ku kuri ayo ubwayo atasobanukiwe icyo gusobanura, aratubwira. Ku ishyamba ryose no kuri buri muntu wese wo muri iki gihe, Imana yagennye umwanya mu mugambi wayo ukomeye. Uyu muni abantu n'amahanga barimo kugererwa n'umugenzi w'ipimisho uri mu kuboko kw'Utakosa na rimwe. Bose, ku bw'ihitamo ryabo bwite, ni bo barimo kugena iherezo ryabo, kandi Imana iri kuyobora byose hejuru y'ibindi byose kugira ngo imigambi yayo isohore.

“Amateka Uwo NDIHO mukuru yashyizeho ikimenyetso mu ijamba Rye, ahuza ihuriro ku rindi mu ruhererekane rw'ubuhanuzi, uherye mu iteka rya kera kugeza mu iteka rizaza, atubwira aho turi uyu muni mu rugendo rw'ibihe, n'ibyo bishobora gutegerezwa mu gihe kizaza. Ibyo ubuhanuzi bwose bwahanuye ko bizasohora, kugeza kuri iki gihe cya none, byagaragaye ku mpapuro z'amateka, kandi dushobora kwizera tudashidikanya ko ibikiri imbere byose na byo bizasohora mu buryo bwabyo bukurikiranye.

“Kurimburwa kwa nyuma kwa ubutegetsi bwose bwo mu isi byahanuwe mu buryo bugaragara mu ijamba ry'ukuri. Mu buhanuzi bwavuzwe igihe urubanza ruva ku Mana rwacirwaga umwami wa nyuma wa Isirayeli hatangiye ubu butumwa.” Education, 178, 179.

Inziga zigoranye, iyo zibonwe bwa mbere, zisa n'iziri mu kavuyo, ni ugukinirana gukomeye kw'ibyabaye mu mateka y'abantu nk'uko bigaragazwa mu ntambara no mu muvurungano by'amahanga. Amateka Kristo yagaragaje mu Ijamba Rye atubwira aho tugeze, kandi mu kubigenza atyo agaragaza ugutsindwa kwa nyuma kw'ubwami bwose bwo mu isi. Igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abari ijana na mirongo ine na bine n'igihumbi ni cyo aho ingaruka ya buri yerekwa isohorera, kandi muri ayo mateka izo nziga zigereranya intambara n'ibihuha by'intambara Kristo yavuze ko ari “intangiriro y'imibabaro.” Intangiriro y'imibabaro yatangiye ku wa 11 Nzeri 2001, kuko ari bwo igihe cyo gushyirwaho ikimenyetso kw'abari ijana na mirongo ine na bine n'igihumbi cyatangiriye, kandi marayika ushyiraho ikimenyetso ashira ikimenyetso cye ku banihira bakaririra ibizira bikorerwa mu itorerero no mu gihugu.

Intambara ziri mu gihugu zitera umubabaro ababona kandi bakumva icyo izo ntambara zishushanya. Amateka y'ishyirwaho ikimenyetso aragaragaza ihirikwa rya nyuma ry'ubwami bwose bwo mu isi, kandi ihirikwa ry'ubwo bwami ryakurikiranwe mu mateka y'ubuhanuzi yo mu bihe byashize. Igihe Yesaya, mu gice cya gatandatu, yabonaga iyerekwa rimwe nk'iryo Yohana, Daniyeli, Ezekiyeli, Yobu na Pawulo babonye, yitanze kugira ngo ageze ubutumwa bw'icyo gihe, ariko abaza igihe azagomba kubageza ryari?

Nuko numva ijwi ry'Umwami rivuga riti: "Nzotuma nde, kandi ni nde azotugenderera?" Maze ndavuga nti: "Ndi hano; ntuma." Arambwira ati: "Genda ubwire ubu bwoko uti: Mwumve rwose, ariko ntimutahure; kandi murebe rwose, ariko ntimumenye. Uhindure umutima w'ubu bwoko ibinure, ugire amatwi yabo aremere, kandi uhumye amaso yabo; kugira ngo batabona n'amaso yabo, kandi batumva n'amatwi yabo, kandi ntibatahure n'umutima wabo, ngo bahinduke, bakizwe." Maze ndavuga nti: "Mwami, bizageza ryari?" Aransubiza ati: "Kugeza aho ibisagara bizasigara bihindutse amatongo bitagira abibamwo, n'amazu adafise abantu, n'igihugu kikaba umusaka rwose, kandi Umwami azoba yimuriye abantu kure, maze uguta igihugu kukaba kwinsi hagati muri co." Yesaya 6:8–12.

Igisubizo Yesaya yahawe ni uko yagombaga gukomeza gutangaza ubutumwa kugeza igihe "igihugu kizaba kirimbutse rwose." Ubutumwa bwo gushyiraho ikimenyetso butangwa mu gihe cy'intambara, kandi iyo ntambara isobanurwa by'umwihariko nk'ihindurwa ry'iyerekwa rya "marah" abahanuzi bose babonye. Ubutumwa bwo inyuma bugenewe kubyara uburambe bwo imbere, ariko ku bazumva gusa.

Isano ry'ingabo za Nazi zabaye intumwa za papa mu Ntambara ya Kabiri y'Isi, rihura, umurongo ku wundi, n'ingabo za kabiri z'intumwa mu ntambara ya kabiri y'intumwa; kandi Intambara ya Kabiri y'Isi ubwayo ihura n'intambara ya kabiri y'intumwa. Isano ry'intambara ya kabiri y'intumwa n'intambara y'umupaka ya Raphia ubu iri kongera gusubirwamo muri Ukraine, rihuzwa mu by'akarere n'igitero cya kabiri cya Islamu cyo ku byago bya gatatu, cyatangiyeye ku ya 7 Ukwakira 2023, kandi kigaragaza mu buhanuzi inziga ziri mu zindi nziga.

Mu 1999, hasohowe igitabo cyari cyanditswe na John Cornwell. Muri icyo gihe, John Cornwell yari Umushakashatsi Mukuru muri Jesus College i Cambridge mu Bwongereza, kandi yari umunyamakuru n'umwanditsi wahawe ibihembo. Icyo gitabo cyasesenguraga uruhare rwa papa w'i Roma wategetse mu gihe cy'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose. Igitabo gitangirana na sekuru wa papa wari kuzaza, wari umuntu wa hafi cyane wa Papa Piyo IX, uzwi nka Pio Nono. Mu 1849, agatsiko k'Abarepubulikani kagabye igitero ku nyubako za Vatikani maze Papa Piyo IX ahunga umujyi wa Roma. Umuntu yajyanye na we mu buhungiro yari sekuru wa Eugenio Pacelli. Eugenio Pacelli yari umwuzukuru w'umuntu wa hafi cyane wa Papa Piyo IX, kandi nyuma yaje kuba Piyo XII, kandi igitabo kivuga kuri Eugenio Pacelli cyiswe Hitler's Pope, The Secret History of Pius XII.

Muri icyo gitabo, Cornwell asesengura urugero Papa Piyo wa XII, wahoze ari Karidinali Eugenio Pacelli, yari aziho kandi yitwayemo ku itotezwa ry'Abayahudi ryakorwaga n'ubutegetsu bw'Abanazi mu gihe cy'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose. Yerekana ko guceceka kwa Piyo wa XII mu ruhame no kutagira icyo akora mu kwamagana itsembabwoko ry'Abayahudi byagaragaje ubuyobozi bwe butari mu mucyo w'imyitwarire myiza mu gihe cy'intambara.

Cornwell atanga amateka ashya mu rwego ubupapa bwa Pius XII, harimo amateka ye mu by'ububanyi n'amahanga n'imiterere ya politiki yari igoranye muri icyo gihe. Asuzuma uburyo Vatikani yitwaye mu mikoranire yayo n'Ubudage bw'Abanazi. Cornwell agaragaza ko Pius XII yananiwe kwamagana ku mugaragaro itsembabwoko ry'Abayahudi no gutabara Abayahudi batotezwaga, kuko we ubwe, akiri Karidinali mu 1933, yari yaragize uruhare mu gutuma habaho

amasezerano na Hitler yasezeranyaga ukwemera no kugandukira kwa Gatolika imirimo ya Hitler.

Tuzakomeza iri somo mu ngingo ikurikira.

Nyuma y'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose, bamwe mu bagizi ba nabi b'Abanazi bakoze ibyaha by'intambara bashoboye guhunga ubutabera bahungira mu bihugu bitandukanye, harimo n'ibihugu byinshi byo muri Amerika y'Epfo. Uburyo bw'ingenzi bakoresheje kugira ngo bahunge kandi bagerere muri Amerika y'Epfo bwari bukubiyemo:

Imihanda y'ihungiro rwihishwa: Imihanda y'ihungiro rwihishwa yari inzira z'ibanga zashyizweho n'imiryango itandukanye, harimo Kiliziya Gatolika n'inzego z'ubutasi zabishyigikiraga, kugira ngo zifashe Abanazi n'abandi bahunze ubutabera guhunga i Burayi. Iyo mihanda yakundaga gushingira ku ikoreshwa ry'indangamuntu z'impimbano, inyandiko mpimbano, n'imiyoboro yo gucuruza abantu rwihishwa kugira ngo yorohereze urugendo rwabo rugana ahantu hatekanye, harimo na Amerika y'Epfo.

Inyandiko Mpimbano: Inshinzi nyinshi z'Abanazi zabonye pasiporo z'impimbano, viza, n'izindi nyandiko z'inzira kugira ngo zihishe umwirondoro wazo nyakuri kandi zicike ifatwa. Zakoresheje izo nyandiko mu kunyura mu bihugu byari bitabogamye cyangwa byazishyigikiraga mbere yo kugera muri Amerika y'Epfo.

Ubufatanyacyaha bw'Abayobozi: Mu bihe bimwe na bimwe, abayobozi bamwe bo mu bihugu byo muri Amerika y'Epfo bagize impuhwe barenzaga amaso ku kubaho kw'impunzi z'Abanazi cyangwa bakazifasha ku buryo bugaragara guhunga ifatwa ryazo. Za guverinoma zimwe na zimwe, cyane cyane izari zifite ubutegetsi bw'igitugu bwashyigikiraga ingengabitekerezo y'Abanazi, zahaga abo bantu ubuhungiro.

Ibice by'amategeko byabyaye icyuho: bamwe mu banyabyaha b'intambara b'Abanazi bakoresheje icyuho kiri mu mategeko cyangwa amategeko adakurikizwa neza yerekeye isubizwa ry'abakekwaho ibyaha mu bihugu byo muri Amerika y'Epfo kugira ngo birinde koherezwa i Burayi, aho bari gukurikiranwa n'ubutabera kubera ibyaha byabo.

Muri rusange, ihuriro ry'inzira z'ikorwa ry'ibanga zo guhunga, inyandiko mpimbano, ubufatanyacyaha bw'abategetsi, n'ibyaho byo mu mategeko ryafashije abagizi ba nabi b'Abanazi bo mu ntambara guhungira muri Amerika y'Epfo no kwirinda ubutabera imyaka myinshi nyuma y'iherezo ry'Intambara ya Kabiri y'Isi Yose. ChatGPT, Werurwe, 2024.